

SÆCULI X

OPERA ΑΔΕΣΠΟΤΙΚΑ

DE FUNDATIONE

MONASTERII SANCTI ARNULPHI METENSIS

(Apud D. Calmet, *Histoire de Lorraine*, Preuves, p. 545.)

Quoniam quidem eorum memoriam summam attingere cupimus, quorum patrimonio ecclesia sancti Arnulphi, quæ antiquis temporibus ecclesia sanctorum apostolorum nominabatur, usque modo refloruit, congruum videtur paucis referre cujus industria sanctitatis primum hic aram posuerit. Antiquorum denique relatio sibi succedentium tradidit posteritati, quod beatus Patiens præsul Metensium quartus, beati Joannis apostoli et evangelistæ fuerit discipulus: qui beatus apostolus condiscipulis suis jam cælo regnantibus, prolixius vitæ spatium adeptus, messi Dominicæ suorum complures alumnorum per loca direxit plurima regionum. Inter quos beato Patienti meritorum luce fulgenti, dum divina revelatione opus consimile injungitur, ille aimirum magistri diligens præsentiam, negat se hoc adimplere, nisi reliquiarum pignore corporis ejus aliquo modo potiretur. Cujus fidem devotionis beatus Joannes apostolus amplectens, Dominum hoc fieri poposcit, cujus nutu omnis natura vim propriæ legis convertit. Oratione igitur facta, evocatoque fidei discipulo, dentem sine dolore sibi detrahens ab ore: *Habeto*, inquit, *hoc tibi pignus amoris mei*. Tibi etiam auctor pietatis pariter concedit, ut dum civitati Metensi propinquus eris, cui doctor destinaris, incolarum lingua pleniter eloquaris: fertur enim lingua Græcus fuisse. Sicut et beatus Nicolaus divina revelatione ad summum sacerdotii proventus est gradum, sic iste sanctus Patiens eadem gratia per Joannem apostolum ad Metensem civitatem regendam, beato Felice episcopo Metense prædecessore suo adhuc in corpore vivente, est destinatus.

De prima consecratione ecclesiæ.

Beatus igitur Patiens, consecratione, benedictione, insignique reliquiarum munere dilecti Joannis donatus, iter aggreditur, supernaque ordinante clementia, Metensibus pastor herilis efficitur, qui animum divinæ intendens contemplationi et orationi, basilicam Deo et præceptoris suo Joanni apostolo extra ejusdem muros urbis ad meridiem construxit et consecravit, ipsiusque dente, et duodecim particulis de apostolorum vestimentis, cum aliis sanctorum pignoribus, eam honestavit, et qui inibi Deo servire instituit, cursuque laborum finito, in pace ibidem quievit, temporibus Antonii pii et Adriani imperatorum, in diebus Hygini papæ.

A *De tempore sancti Patientis, usque ad tempus sancti Arnulphi.*

A temporibus hujus sancti, usque ad beatum Arnulphum defluerunt quingenti anni et amplius, viginti quatuor episcopis medio tempore sibi succedentibus, licet ecclesia multis annis vacaverit, a B. Arnulpho usque ad Deodericum episcopum Metensem, qui ecclesiam beati Vincentii fundavit, trecenti anni et amplius defluerunt, decem et septem episcopis sibi succedentibus, quorum ultimus fuit dictus Deodericus. Hic ecclesiæ prædictæ, scilicet sanctorum apostolorum et beati Arnulphi, Gorgiæque (*l'abbaye de Gorze*) et sanctæ Glodesindi, beatoque Stephano subripuit, quibus ipsam ecclesiam sancti Vincentii instauravit, et ad Gorgiæ sanctique Arnulphi cœnobii quosdam monachos extraxit, qui inibi monasticam ducerent vitam, et jugiter divino famulatu insisterent.

(Hic legitur catalogus episcoporum Metensium, a sancto Clemente primo episcopo, ad Adalberonem qui fuit quadragesimus quintus ejusdem sedis episcopus, sub cujus regimine in ecclesiam beati Arnulphi ordo monasticus est introductus. Subjungit auctor): Usque hodie annis singulis convenientibus inibi conventualibus Ecclesiis, et canonicis, et clero et populo, palmarum a præsule sedis fit consecratio, et omnes presbyteri totius civitatis tenentur venire in eadem ecclesia ad consecrationem palmarum, antequam canonici veniant, et debent mittere palmas suas ad consecrandum.

In omnibus beatus Patiens Joanni apostolo adhæsit.

C Sanctus igitur Patiens fundator ecclesiæ sanctorum apostolorum, sicut a prioribus vicaria relatione cognovimus, ex inclita Græcorum prosapia exortus; sicut nobilitate mundana, sic et opum gloria in minoris Asiæ regione clarus effulsit. Hanc Asiæ regionem dilectus Domini evangelista Joannes in sorte prædicationis divina dispensatione suscepit, fideique jugo subjugavit. Nam dum fulgore virtutum conflaret suorum claritatem verborum, quamplures ad vitam destinati, potentes et divites ac mediocres compuncti gratia ejus doctrinæ obediebant. Itaque Inter alios insignes, et beatus Patiens obedientiæ fidei se subdidit, pompam mundi reliquit, sancto apostolo intime adhæsit. Joannes, dum suis in nuptiis Christus aquam in vinum mutasset, secutus

Alexandrinum in eleemosynarum largitionibus, in exercenda justitia, cum pro causa monasterii ageretur, maxime strenuus. In molendinis, fluminibus, vinariis, armentis, gregibus, avibus ad usum fratrum sollicitus et optimus acquirer. Magistris diversarum artium conductis fortissimo muro monasterium circumdedit. Officinas quæ ruinam nimia vetustate minabantur, refecit; pallia vero et cortinas albas, infulas, tabulas aureas, in singulis altaribus calices, cruces ampullas, coronas et pulpitem, ubi Evangelium legitur, et cætera aurea, et lampades diversas distinctas ordinibus, et cætera beneficia non possum verbis evincere.

Contigit autem eo in tempore quam episcopus Adelbero subtraxit beneficium solitum fratribus Gorziensibus; sed divina inspirante gratia Gorziam venit Joanne insinuante, et villam quæ quondam ad jus pertinebat monasterii, ipsis reddidit, quæ vocatur Warigis villa (*Varengeville*). Joannes autem ivit ad tyrannum Bosonem, filium Richardi principis Burgundionum, ut restitueret fratribus Gorziensibus prædia quæ injuste eis abstulerat; qui sibi primitus satis superbe respondit, et minas necis sibi imposuit: at ipse Joannes non pertimescens, sed viriliter contradicens, sibi multis discrimina latronum, nihil sibi tamen nocere queuntium, ad claustra rediit, statimque tyrannus arreptus gravi morbo, Gorziam misit nuntios, et cuncta ablata restituit. Fecit et petitiones multas beatus Joannes ab episcopo Adalberone, qui cum prius acquiescere nollet, postmodum visionibus sancti Petri territus, cuncta perficiebat. Post hoc sciendum, quoniam Adelberamum rex Saracenus Hispaniarum misit suos legatos ad Otthonem serenissimum imperatorem, amicitiam petens, sed contra fidem multa describens; ad quod missus est beatus Joannes abbas noster, ad prædicandum baptisma, et errorem commutandum. Iste enim fuit prudens in factis; bene arguit subditos, et monuit ut omnibus vitæ eorum temporibus semper regulam custodirent.

Joannes junior successit post Joannem, in regimine quartus.

Joannes a fratribus sancti Arnulfi postulatus ut eo-

rum pastor fieret, benignissime consensit. Statim eorum loci famam jam ubique celebrem, studio litterarum adeo nobilitavit, ut non solum ex proximis civitatibus, verum ex Saxonie atque Bajoarie partibus undecunque ad ejus magisterium quamplurimi confluerent, ex quibus nonnullos et vitæ merito, et sapientiæ excellentia post ad episcopatus aspiciem, vel ad regenda monasteria electos fuisse cognovimus. Inter coævos suos, et morum elegantia, et ingenio capax laudabilis eminebat. Hic denique piæ memoriæ Joannes inter perplura quæ intra gymnasium Sophiæ peregit exercitia, responsoria beatæ virginis et martyris Lucie authentica modulatione composuit, necnon et beatæ Glodesindis vitam cum officio nocturnali. Vitam vero antecessoris sui domni abbatis Joannis scribere aggressus, imperfectam immatura morte præreptus reliquit.

Epitaphium Lodovici regis et imperatoris, filii Caroli Magni, qui in isto loco jacet.

Imperii fulmen, Francorum nobile culmen,
Erutus a sæculo, conditur hoc tumulo,
Rex Lodovicus, pietatis tantus amicus,
Quod Pius a populo dicitur, et titulo;
Hildegart soboles Caroli Magni pia proles,
In pacis metas, colligit hunc pietas.
Rumelicum villam, quidquidque refertur ad illam,
Arnulfo sancto contulit, huicque loco.
Stirps a quo procerum regumque vel imperatorum,
Quorum muneribus sistitur iste locus.

Epitaphium Drogonis archiepiscopi Metensis, filii Caroli Magni, qui in isto loco jacet.

Conditur hoc busto præsul Drogo, marmore sculpto,
Spiritus in requie lætus ovat Abrahæ.
Filius hic Magni Caroli fuit imperatoris:
Vir pius et prudens, vir probitate cluens.
Aulæ regalis moderator, pastor ovilis,
Metis et Ecclesiæ vere pater patriæ.
Hic præsul, præses, dominus, primasque cis Alpes,
Ejus judicio paca fuit regio.
Iste Glodesindis solemniter ossa levavit,
Condigneque loco condidit eximio.

SERMO DE S. CLODOALDO CONFESSORE

(Apud Mabill., *Acta*, Sæc. I, p. 134.)

Dies lætitiæ et gaudii adest præcipue vestræ urbi summa devotione celebranda, qua venerandus Christi confessor Clodoaldus [*S. Cloud*], vinculis corporeæ fragilitatis exutus, adire meruit gaudium æternæ beatitudinis, angelicis spiritibus sociatus, ut quorum munditiam tempore suæ mortalitatis studuit habere in terris, eorum consortio sine fine frueretur in cælis. Cui præstante gratia Salvatoris hodie factus est

de morte natalis; cui initium vivendi dedit finis vitæ; cui, ut Paulus, vivere Christus fuit (*Philip. 1, 21*); cui sine Christo vita non fuit. Merito ergo satiatur in bonis desiderium ejus, quia, dum in hac carne viveret, mundatum est ab omni iniquitate et malitia cor ejus. Digne jam versatur ejus vita mirabilis in memoria hominum, qui merito sanctitatis transiit ad gaudium angelorum. Merito et laudem sanctorum